

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
TIEDOTUSLEHTI
No 7/2005

Tiedonjyvä

Tilastotieteen perustiedot saa
valtaosa opiskelijoista. – s. 8
Onko sivistyksellä paikkaa
yliopistossa? – s. 11

40. vuosikerta
Painos 6000 kpl
Vastaava toimittaja
Anu Mustonen
puh. (014) 260 1054
anu.mustonen@adm.jyu.fi

Toimitussihteeri
Anitta Kananen
puh. (014) 260 1055
anitta.kananen@adm.jyu.fi

Ilmoitusmyynti ja tilaukset
Kalevi Luoma
puh. (014) 260 1049
kalevi.luoma@adm.jyu.fi

Toimituksen postiosoite
Jyväskylän yliopisto/
viestintä
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto

Käyntiosoite
Seminaarinkatu 15,
hallintorakennus, 4. kerros
Faksi (014) 260 1041

Graafinen suunnittelu
Anna Makkonen

Julkaisija
Jyväskylän yliopisto
Forssan Kirjapaino 2005

Sisäinen jakelu:
Virastomestarit

ISSN 0789-4805
Seuraava numero
ilmestyy helmikuussa 2006

Kannessa: Opiskelijat Johanna
Marttila ja Antti Kirmanen.
Kuva: Tuukka Rönkkö

[http://www.jyu.fi/viestinta/
tiedonjyva](http://www.jyu.fi/viestinta/tiedonjyva)

Sisältö

- 4 Lyhyet
- 8 Tilastotieteessä opetuksen tehotiimi
- 11 Tarvitaanko tutkinnossa sivistystä?
- 14 Alueelle tehokkaasti yhteistyöllä
- 15 Verkkovideo mahdollistaa etäopiskelun
- 16 Kampuksen helmi täytti sata vuotta
- 18 Liikunta ja terveys
- 20 Nyyssönen laajentaa jakoperusteitaan
- 22 Yksi meistä: Matleena Vanhanen
- 24 Eettiset
- 25 Täällä Glasgow
- 26 Kevytjyvä
- 28 Tiedonnälkään
- 32 Väitökset ja kalenteri
- 34 Mielipaikkani

Työntäyteisen ja tuloksellisen vuoden päätteeksi on hyvä hengähtää.

Esitän koko henkilökunnallemme, kaikille opiskelijoillemme ja yhteistyökumppaneillemme sydämelliset kiitokset erinomaisesta työstä, hyvästä yhteishengestä sekä esimerkillisestä sitoutumisesta yliopistomme kehittämiseen.

Toivotan teille kaikille

Joulurauhaa ja onnea vuodelle 2006

Aino Sallinen
rehtori

| Maarit Valo
dekaani

Akateeminen yleissivistys – vaikuttamista

Uusi asetus yliopistojen tutkinnoista määrittelee, mitä kandidaatin, maisterin ja tohtorin tulee osata. Kandidaatti tuntee pää- ja sivuaineittensa perusteet, ja hän pystyy seuraamaan alansa kehitystä. Hänellä on valmius tieteelliseen ajatteluun ja tieteellisiin työskentelytapoihin sekä edellytykset soveltaa tietoa työelämässä.

Maisteri tuntee pääaineensa jo hyvin, ja sivuaineesta ovat perusteet hallussa. Maisteri osaa soveltaa tieteellistä tietoa ja tieteellisiä menetelmiä sekä toimia alansa asiantuntijana ja kehittäjänä.

Tohtori puolestaan on perehtynyt tutkimusalaansa, sen yhteiskunnalliseen merkitykseen sekä sen kehitykseen, perusongelmiin ja tutkimusmenetelmiin. Tohtori osaa soveltaa menetelmiä itsenäisesti ja kriittisesti sekä luoda uutta tieteellistä tietoa oman tutkimusalaansa piirissä.

Tutkintoasetus siis kuvaa akateemista osaamista sisältöalueiden kautta. Mutta eikö tutkinnon suorittanut ole muutakin kuin pää- ja sivuaineittensa summa? Pitäisikö yliopiston kantaa huolta opiskelijoiden yleissivistyksestä?

Akateemisen yleissivistyksen vaatimuksista saa helposti pitkän luettelon. Tutkintoasetus säättää kielitaidosta: kandidaatin viestintä- ja kielitaito on riittävä, mais-

terin hyvä. Kielitaidon rinnalla sivistykseen kuuluu kansainvälisyys. Viestintäteknologian osaamista tulee kaikeilla olla. Jatkuvan oppimisen taidot ovat tärkeitä. Akateemiseen asiantuntijuuteen sisältyy myös yhteiskunta- ja kulttuurielämän, talouden ja poliittisten järjestelmien tuntemus. Varmasti akateeminen ihminen tietää myös ihmiskunnan historian linjat ja osaa keskustella kulttuurin ja taiteiden kysymyksistä. Lisäksi etiikka, arvovallinat ja niiden seuraukset, suhde luontoon...

Tärkeintä on kuitenkin tieteellinen ajattelu. Se on tutkivaa otetta omaan asiantuntijuuteen sekä ratkaisua vaativien asioiden tunnistamista, niihin tarttumista ja niiden rationaalista käsittelyä. Mutta työtä ei yleensä tehdä yksin, vaan nykyinen asiantuntijuus on yhdessä tekemistä ja yhdessä osaamista. Vuorovaikutteisilla opetusmenetelmillä ja opiskelumuoodoilla voimme edistää sitä, että valmistuvat asiantuntijamme oppivat yhteistyön taidot jo opiskeluaikanaan.

Yleissivistys ja yleistieto ovat kuin ovatkin kapeita käsitteitä. Akateeminen yleissivistys ei ole vain tietoa vaan myös yhteistoimintaa ja aktiivisuutta. Akateemiset ihmiset vaikuttavat yhteisössään, Suomessa ja kansainvälisesti. He muuttavat työelämää ja yhteiskuntaa. He parantavat maailmaa.

Makedonia lähenee EU:n jäsenyyttä

TARJA VÄNSKÄ-KAUHANEN

– Makedonia haluaa jakaa yhteisen eurooppalaisen tulevaisuuden ja vaikuttaa siihen, presidentti Branko Crvenkovski vakuutti.

– **Tavoitteemme** on liittyä Euroopan unioniin lähivuosina, Makedonian presidentti **Branko Crvenkovski** totesi 8.11. **Martti Ahtisaari** -luennossa.

– Vain kolme vuotta sitten tarvitsemme kansainvälisen yhteisön tukea selviytyäksemme sisäisestä konfliktista. Etnisten ryhmien väliset suhteet ovat olleet tärkein sisäpoliittinen asiamme, mutta nyt talous- ja kehitysasiat ovat nousseet päällimmäisiksi, presidentti kertoi.

– Laajentumisen myötä EU:n on arvioitava uudelleen toimintatansa, instituutionsa ja jopa peruskäsitteensä. Vastapuolina ovat ne, joiden mielestä Eurooppa on vain yhteinen markkina-alue, ja ne,

joiden mielestä Eurooppa on poliittinen kokonaisuus, hän lisäsi.

Kuudennen Martti Ahtisaari -luennon järjestivät Keski-Suomen henkisen maanpuolustuksen liitto ry, Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän yliopisto ja sanomalehti Keski-suomalainen.

Ajatus luentojen pitämisestä lähti kylmän sodan loppumisen juhlistamisesta viiden Itämeren valtion päämiehen tapaamisessa Jyväskylässä vuonna 1999.

Aiemmat ovat luennoitsijat ovat ministeri **Max Jakobson**, valtioneuvos **Harri Holkeri**, pääministeri **Göran Persson**, presidentti **Arnold Rüütel** ja pääministeri **Matti Vanhanen**.

Mikrotuki muutt

Jos kuulut vielä siihen vanhaan kaartiin, joka puhuu mikrotukihenkilöistä, nyt viimeistään on aika opetella termit uudelleen. Jyväskylän yliopistossa on tietohallintostrategian jalkautustyö muuttamassa tietoteknisen tuen organisoitua. Samalla nimityksetkin uusiutuvat. Uusi toimintamalli on esitetty tietohallinnon ohjeessa.

Atk-asioissa henkilökuntaa auttavat ja opastavat lähitukihenkilöt. Nämä ovat tehtävään nimettyjä ja koulutettuja, kun aiemmin mikrotukiasioita usein hoidettiin oman toimen ohella. Lähituki ylläpitää yksittäisiä työasemia ja sillä on rajatut oikeudet palvelinlaitteiston ylläpitoon.

Lähituen toimintaa organisoivat kampustuki. Se huolehtii pereh-

Fysiikan vuoden

Elämme vielä Fysiikan vuotta 2005. On kulunut 100 vuotta siitä, kun Albert Einstein julkaisi mullistavat tutkimuksensa, joista tunnetuin on suhteellisuusteoria.

– Merkittävin Einsteinin perintö on se, että hänen työnsä loi perustan nykyaikaiselle kvanttifysiikalle, fysiikan laitoksen johtaja, professori **Jukka Maalampi** muistuttaa. Ilman sitä monet tekniikkaa eteenpäin vieneet sovellukset, kuten laser, odottaisivat ehkä keksijäänsä.

Alan juhluvuosi on sujunut Jyväskylän fysiikan laitoksen näkökulmasta hyvin. Teemavuoden pääkohteena ovat olleet koululai-

Uusi lähitueksi

työntekijästä ja osallistuu työnjohdon yhdessä laitosjohdon kanssa. Alueittain ryhmitelty lähituki toimii yli laitosrajojen, mutta kuitenkin samantyyppisten yksiköiden sisällä.

Tehtävien ja työnjaon tarkistamista puoltaa se, että atk-asioita hoitavan tukihenkilöstön tehtävät ovat muuttuneet vuosien mittaan. Työn painopistettä halutaan suunnata yhä tietoisemmin käyttäjien kuuntelemiseen ja opastamiseen. Koneiden asennus- ja ylläpitotyötä on jatkossa yhä vähemmän, koska laitteet ja ohjelmistot vakioidaan.

– Opiskelijakoneet mukaan lukien meillä on noin 5300 työasemaa. Kanta uusiutuu reilun tuhatkappaleen vuosivauhtia. Laitteiston käyttöönotto on tehtävä

entistä helpommaksi jo ajan säästämiseksi, tietohallintopäällikkö **Mauno Väisänen** selittää.

Laitehankintoja varten on koko yliopiston mitassa solmittu puitesopimukset muutamien laitetoimittajien kanssa. Kun kilpailuttaminen on jo kertaalleen tehty, laitteet ja ohjelmistot pysyvät yhdenmukaisina, ja laitostasolla hankintatyön tarve vähenee.

– Uudet tietojärjestelmät ja suunta sähköiseen asiointiin ovat osa sitä murrosta, missä tällä hetkellä eletään kaikissa organisaatioissa. Yliopistossa on atk-työtä tekeviä henkilöitä liki sata. He ovat merkittävä resurssi ja tuki ydintoiminnoille, Mauno Väisänen sanoo.

kohteena koululaiset

LIUVE SÖDÖR

set, joita on sekä kutsuttu tutustumaan fysiikan laitokselle että käyty kouluissa tapaamassa. Jukka Maalampi on kiertänyt kertomassa suurelle yleisölle Einsteinista ja fysiikan merkityksestä paitsi Tieteen päivillä, myös erilaisissa opettajien tilaisuuksissa ja alueen kouluissa.

– On tärkeää saada nuoret innostumaan fysiikasta, koska se on edelleen hyvin olennainen alue luonnontieteiden ja tekniikan kehittämiselle, hän muistuttaa.

Fysiikan laitoksen toiminta kiinnosti kaiken ikäisiä avointen ovien päivänä lokakuussa.

Saduista etiikkaa

Sadut elävät etäällä arjesta. Hyvässä sadussa paha saa slopulta rangaistuksen ja hyvä palkkansa.

Tohtori **Hilkka Ylönen** on jo vuosia tutkinut satuja kasvatuksen tukena. Esi- ja alkuopetuksen seminaarisarjassa hän evästi kasvatustalan opiskelijoita ja ammattilaisia eettiseen kasvatukseen satujen avulla.

– Satujen kautta voidaan jo esikouluikäisten kanssa puhua moraalisisista arvoista lapsen ymmärtämällä tavalla. Lapsi voi oppia, että hyveiden mukainen toiminta tuo iloa, mutta toimimalla niiden vastaisesti aiheutetaan mielipahaa ja vahinkoa.

Ylönen soveltaa satutuokioissa hyve-etiikkaa.

– Jos pitäisi nostaa yksi hyve ylitse muiden, nostaisin myötätunnon. Lapselle se saattaa merkitä halua ja kykyä asettua toveripiiristä syrjään jätetyn tai kiusaamisen kohteeksi joutuneen asemaan, ottaa hänet kaverikseen tai puolus-

taa häntä. Paheista taas myötätunnon puute, julmuus ja suvaitsemattomuus kietoutuivat yhteen.

Tutuissa tarinoissa piilee monenlaisia opetuksia, joista kaikki eivät suinkaan ole opettavaisia. *Saapasjalkakissa* on nokkela tarina rohkeasta kissasta, joka petoksella hankkii isännälleen omaisuutta ja paikan kuninkaanlinnassa. Tarinasta ei ole eettiseen kasvatukseen – kissaa ei koskaan rangaista epärehellisyydestä.

– *Hannu ja Kerttu* on helmi

lapsen eettisen kasvatuksen kannalta. Rohkeat ja neuvokkaat lapset selvittävät tiensä kotiin pahan noidan talosta. Tarina kertoo myös erehtyneen isän katumuksesta ja lasten anteeksiannosta. Hyvän sadun edellytys on onnellisen lopun tarjoama lohtu. -MP

Maahanmuutto-ohjelma esillä Etmussa

Johtaja Mervi Virtanen työministeriöstä esitteli Etmu-päivillä Jyväskylässä hallituksen maahanmuuttopolitiittisen ohjelman valmistelua. Ehdotuksessa korostuu tarve työperusteisen maahanmuuton lisäämiseen: Suomi tarvitsee yhä enemmän osaajia ulkomailta.

Dosentti **Pasi Saukkonen** Helsingin yliopistosta ei täysin lämmennyt linjauksille. Hän toivoo politiikkaan realismia. Paljonko maahanmuuttajia tarvittaisiin? Missä aikataulussa, mistä ja mille alueille? Näihin kysymyksiin hän haluaisi selkeät vastaukset.

Maahanmuuttajien määrän kasvu ei ole ongelmatonta.

– Jos heitä tulee nykyistä selvästi enemmän, myös ongelmiin, kuten syrjäytyneisyyteen tai rasismiin olisi varauduttava, Saukkonen muistuttaa.

– Väestö vähenee itäisillä lähi-alueilla. Kauempaa muuttavat haakeutuvat niihin maihin, joissa jo ennestään on väkeä heidän kotiseudultaan, Saukkonen arvelee.

Saukkosen mukaan poliitikkojen ja viestintävälineiden tulisi huomata, ettei Suomi ole enää aikoihin ollut yhtenäiskulttuuri.

– Koulutuskentän avaaminen

maahanmuuttajille kasvattaisi osaamista, Saukkonen tuumaa. Nähtäväksi jää, pystyykö Suomi vastaamaan työvoiman vähenehämisen haasteisiin, varsinkaan jos yliopistoissa otetaan käyttöön lukausmaksut EU:n ulkopuolelta tuleville opiskelijoille.

ETMU on vuonna 2003 perustettu monitieteellinen seura, jossa tutkitaan mm. kansainvälisiä muuttoliikkeitä, monikulttuurisuutta, vähemmistöjä ja rasismia.

- SN

KUVAT: OSSI PIISPANEN

Abi-päivillä yli tuhat kävijää

Abi-päivänä yliopiston tiedekunnat ja koulutus esittäytyivät alueen lukiolaisille. Tarjolla oli esittelyjä luentosaleissa ja esittelypisteissä sekä laitoskierroksia.

Avoim yliopisto ja kesäyliopisto täydensivät tarjontaa. Myös kaupunki ja KOAS toivat Agoraan omat esittelypisteensä.

– Väkeä oli toista tuhatta kuten aiempinakin vuosina. Lisänä aiemman ohjelmaan oli pari yliopiston yleisesittelyä. Niiden suosio yllätti. Agora Beetan seinustat, lattiat ja oven suu täyttyivät väestä, opintohallintopäällikkö **Tuula Majajenen** kertoo.

Lasse Vesterinen Saarijärven lukiosta oli myös huomannut lievän tilanahtauden. Hän kirjoittaa keväällä ja tuli Jyväskylään etsimään tietoa kielten, erityisesti saksan ja englannin, opiskelusta. Käynti kannatti, etsityt tiedot löytyivät.

Paula Viitanen ja **Eeva Louhivuori** tulivat messuille Cygnaeus-lukiosta.

– Kävimme kulttuurialan luennoilla, musiikkivaihtoehdot kiinnosivat, tytöt kertovat.

Eeva Louhivuori (ylh. vas.) ja Paula Viitanen pistäytyivät messuille läheisestä Cygnaeus-lukiosta.

Lasse Vesterisellä oli Saarijärveltä satakunta kilometriä matkaa.

Abit täyttivät Agoran tiiviisti, jotkut valittelivat jopa tilanahtautta.

nostivat, tytöt kertovat.

Molemmat vakuuttivat löytäneensä tietoa helposti, se oli hyvin esillä. Paula Viitanen mielestä on hyvä, että on paljon valinnanvaraa ja aloja, joihin tutustua.

– Messut antavat näkökulmia eri aloille. Tarjonta oli monipuolista, Eeva Louhivuori lisäsi.

Tilastotieteessä opetuksen tehotiimi

Tilastotieteen yksikön opettajat ovat ehkä tilastollisesti parhaiten tiedettyjä yliopistokasvoja. – Kaupungilla opiskelijat tunnistavat, yliassistentti **Salme Kärkkäinen** toteaa. Tilastotieteen peruskurssien kautta kulkee vuosittain liki tuhat opiskelijaa. Ei siis kannata ihmetellä, jos opettaja ei kaikkia tunnista.

Opiskelijoita on kaikista tiedekunnista. Jopa kvantitatiivisia menetelmiä perinteisesti karttaneita humanisteja näkyy yhä useammin kursseilla. Tutkimusmenetelmien suosionvaihtelut näkyvät tilastotieteen sivuaineopiskelijoiden määrissä. Esimerkiksi kasvatustieteissä nykyisin suosittu kvalitatiiviset menetelmät ovat vähentäneet heidän osuuttaan peruskursseilla.

Suoritettujen opintoviikkojen ja opettajien määrän suhteella verrattuna tilastotieteen yksikkö on yliopiston korkeinta a-kastia. Laitoksen sivuaineopetuksena an-

tama liki kuudentuhannen opintoviikon määrä vastaa noin 40 maisterin tutkintoa.

Kuinka graafeja luetaan?

Tilastotieteen yksikkö on uusintu sivuaineopintojaan vuosituhat alussa. Remonttia lähdettiin tekemään asiakaslähtöisestä ajatuksesta olla koko yliopistolle opetusta tarjoava aineyksikkö. Muilta laitoksilta tiedusteltiin tarpeita ja toiveita uudistuksen pohjaksi. Uudet vaatimukset onnistuivat ilmeisen hyvin. Yliopiston sisällä harvinainen kiitoskirjekin on niistä nimittäin vastaanotettu.

Sivuaineopiskelijat johdatellaan tilastomaailmaan tulkintataidoilla ja julkisuudesta tutuilla esimerkeillä. Lehtori **Harri Högmänder** oikein innostuu aiheesta. Hän luennoi suosituilla johdantokursseillaan kriittisen tilastollisen lukutaidon tärkeydestä.

Sillä kursseilla ei opita yhtään tilastollista menetelmää, mutta sitäkin enemmän lukemaan tilastoja, tulkitsemaan graafeja ja ymmärtämään syy-seuraussuhteita. Esimerkeinä voivat olla vaikkapa lääketieteen tilastot.

– Vaikka graafit ovat jokapäiväisiä nykymediassa, ei niitä muualla opeteta lukemaan, hän toteaa.

Demot välttämättömiä

Johdantokurssi tilastotieteeseen onnistuu luento-opetuksena. Siitä eteenpäin demonstraatiot ovat välttämättömiä asioiden selventämiseksi. Kun opiskelijoiden

Tilastotieteen jatkokursseillekin riittää väkeä. Harri Högmänder opettaa.

OSSI PIISPANEN

Yrityksen taloustieteen opiskelijalle Antti Kirmaselle tilastotiede on sivuaine. Johanna Marttila on valinnut sen pääaineekseen.

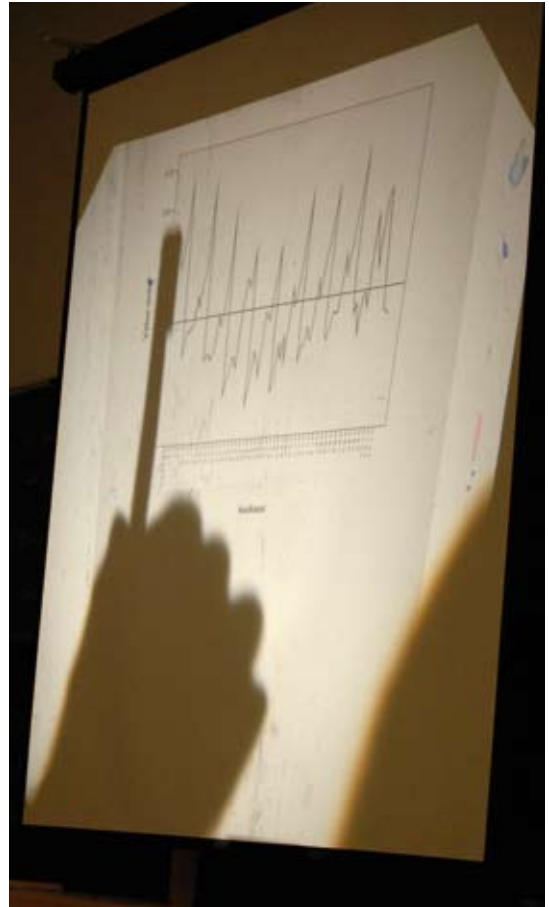
määrät ovat huimia, opetusryhmiäkin kertyy paljon. Atk-alan nopea kehitys ei ole sekään tehnyt tilastotieteilijöitä tarpeettomiksi. Tietokoneet vapauttavat tosin käsin laskemisesta, tilastollista tutkimusta ne eivät tee.

Tilastotieteen rooli ei jää yleisiin opintoihin. Aineyksikkö on hyvin monella tavalla mukana esimerkiksi jatko-opiskelijoiden ohjauksessa, vaikka nimi ei virallisena

ohjaajana näkyisikään.

Yksikön johtaja, professori **Esko Leskinen** on tiiviisti yhteistyössä muun muassa psykologian uuden huippututkimusyksikön toiminnassa. Viiden vuoden aikana tilastotieteestä on ollut ohjaaja noin parissakymmenessä väitöksessä. Erityisesti liikunta- ja terveystieteet sekä bio- ja ympäristötieteet ovat usein kiinnostuneita mene-

Alat jotka ovat tutkimuksen huipulla, osaavat myös vaatia viimeisimpiä tilastollisia menetelmiä.

Tilastotieteen peruskurssien kautta kulkee vuosittain liki tuhat opiskelijaa. Se on melkoinen joukko verrattuna siihen, että koko yliopistossa aloittaa vuosittain kaikkiaan noin 1700 uutta tutkinto-opiskelijaa.

telmäohjauksesta.

– Soveltajat osaavat paljon. Alat, jotka ovat tutkimuksen huipulla, osaavat myös vaatia viimeisimpiä tilastollisia menetelmiä, Leskinen kehaisee.

Tilastotieteen yksikön entinen koti oli yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan puolella. Nykyisin matematiikka ja tilastotiede muodostavat yhteisen laitoksen. Näin matemaattisesti suuntautuneille opiskelijoille on tarjolla laaja kirjo oppiaineita.

– Sovellusaiheet ja tiivis yhteistyö sektoritutkimuslaitosten ja yritysten kanssa tekevät alasta hyvin konkreetti-

sen. Valmistuvien määrään ollaan tyytyväisiä, mutta johtaja tunnustaa, että hakijoita voisi olla enemmänkin. Se lisäksi myös jatko-opiskelijoiden rekrytointipohjaa.

Tilastotiedettä voi suositella pitkän matematiikan lukeneille. Yksiköstä valmistuu vuosittain 10–15 opiskelijaa. Kaikki sijoittuvat hyvin, he ovat tilastojen valossa parhaiten palkattua joukkoa valmistuneiden joukossa. Työtä riittää ja paikkansa voi valita itseään kiinnostavalta sovellusalalta. Valmistuneita sijoittuu tutkimustehtäviin esimerkiksi teollisuuteen, tutkimuslaitoksiin ja yliopistoihin.

TEKSTI Mirka Pitkänen, Sami Niinistö ja Anitta Kananen

Tarvitaanko tutkinnossa sivistystä?

Suoraan lukiosta yliopistoon ja mahdollisimman nopeasti maisteriksi, siinä ajan ohjeet nuorille. Yliopistot kilpailevat maisterien määrillä ja valmistusajoilla. Vielä ainakin strategiatasolla vilahtelee sana sivistysyliopisto. Missionsa mukaisesti Jyväskylän yliopistonkin tehtävänä on kasvattaa ja uudistaa sivistysperintöä.

Miten yleissivistys määritellään kaksiportaisten tut-

kintojen aikaan? Vastaukset vaihtelevat eri puolilla yliopistoa.

Kasvatuspsykologian professori **Helena Rasku-Puttonen** mukaan yleissivistys näkyy muun muassa yleisopinnoissa, jotka käsittelevät laajalti yhteiskunnallista tietämystä, esimerkiksi historiaa tai sosiologiaa kasvatukseen ja koulutukseen liittyen. Hän toivoo, että tiedekunnasta valmistuvat opettajat olisivat myös yhteiskunnallisia

TUUKKA RÖNKKÖ

”Yleissivistys on arkipäivän henkistä tietotaitoa.”

Helena Rasku-Puttonen.

Hannu Itkonen.

Matti Manninen.

vaikuttajia.

– Yleissivistyksessä pyritään erityisesti persoonan kokonaisuuden kasvuun, filosofian professori **Jussi Kotkavirta** tiivistää oman tieteenalansa käsityksen.

Taidehistorian professori **Heikki Hanka** pitää humanistisen tiedekunnan kilpailuvaltina sitä, että se tarjoaa laajemman yleissivistävän paketin kuin muut tiedekunnat.

– Yleissivistys on arkipäivän henkistä tietotaitoa, kasautuvaa tietoa menneisyydestä sekä tiedon kapasiteettia, jolla rakennetaan tulevaisuuden tietoa. Se on muuttuvaa ja aikaan sidottua, Heikki Hanka määrittelee.

– Kautta historian vanhempi polvi on paheksunut, ettei nuorilla ole yleissivistystä, hän heittää.

Pinnallista puhetta

Informaatioteknologian tiedekunnan dekaani **Jukka Heikkilä** moittii yleissivistyksestä puhumista pinnalliseksi, tosissaan siihen ei keskitytä. Opiskelijoiden oletetaan oppivan ja kykenevän hankkimaan yleissivistystä itsenäisesti. Tiedekunta tarjoaa kursseja, joissa käsitellään yhteiskunnan ja teknologian suhdetta, sekä tieteenalan erityisiä filosofisia kysymyksiä ’jonkin verran’.

Liikuntasosiologian professori **Hannu Itkosen** mielestä yleissivistys on muun muassa oman tieteenalan historian ja paradigmien tuntemusta.

– Laajasti ottaen se on myös oman tie-

teenalan ulkopuolisten asioiden tuntemusta. Yleissivistyksen merkitys korostuu, kun valmistuneet opiskelijat toimivat laajasti eri sektoreilla.

Psykologian professori **Jarl Wahlströmin** mielestä sekä psykologian että yhteiskuntatieteellisellä alalla asiantuntijana toimiminen edellyttää riittävän laajaa ihmistä, yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa sivistystä, kieli- ja metodiopintojen lisäksi.

– Näissä opinnoissa on jossain määrin keinotekoisia vetää tiukkaa rajaa yleissivistävien opintojen ja erityistä asiantuntijuutta rakentavien opintojen välille.

Eri linjoilla on fysiikan professori **Matti Manninen**. Hänen mielestään yleissivistys kuuluu lukioon, yliopistossa yleissivistävää opetusta ei enää tarvita.

– Paitsi jos opiskelija kokee, ettei hallitse esimerkiksi kieliä, voi olla aihetta opiskella niitä yliopistossakin, hän lieventää. Näiden opintojen pitäisi olla vapaaehtoisia.

Yleistieto opinnoista ja tiedotusvälineistä

Tutkinnoissa on yhä mukana yleisopinnoita, mutta niiden pistemäärä vaihtelee. Niihin sisällytetään yleensä kieli-, viestintä- ja metodiopinnoita. Myös tiedonhaun ja tietotekniikan taitojen opettelu kuuluu tähän luokkaan. Tarvitaanko niitä ja miten niiden opetus olisi järjestettävä?

– Kieli- ja viestintäopinnot tulisi järjestää aineen opetuksen yhteydessä, lin-

Heikki Hanka.

Jaakko Pehkonen.

Jukka Heikkilä.

jaa Matti Manninen.

Kansantaloustieteen professori Jaakko Pehkosen tiedekunnassa opetus keskittyy taloustieteen teoreettiseen opettamiseen. Opinnot antavat työkaluja talouden tapahtumien, syiden ja seurausten ymmärtämiseen ja jäsentämiseen.

– Yleistiedon hankinnassa täytyy olla aktiivinen, on luettava talousalan lehtiä – ja muitakin. Yrity maailmaa on seurattava, muuten ei alalla pärjää, hän opastaa opiskelijoita.

Jukka Heikkilä on samaa mieltä. Opiskelija hankkii yleissivistyksensä pääasiassa lehtien, netin ja muun sähköisen median välityksellä.

Hannu Itkonen lisäisi yleisopintoja.

– Niitä voisi olla toki enemmänkin. Esimerkiksi oman aineen perustutkimuksen ainesta tulisi olla opinnoissa luennoissa ja tentittävässä kirjallisuudessa. Korostaisin näiden lisäksi vielä yliopiston perusideaa, sivistyksellistä peruskustelua, hän lisää.

Aikaa ja rahaa puuttuu

Helena Rasku-Puttonen ja Jussi Kotkavirta lisäisivät myös mielellään yleisopintoja, mutta epäilevät, löytyykö niihin opettajilta rahkeita ja tutkinnossa tilaa.

– Tutkintojen rajat ovat tulleet nykyisin yhä ahtaammiksi. Myös oman alan erikoistumisopinnot vievät paljon rajoituilta (300 opintopistettä) tutkinnoilta. Kasvatustieteissä on suositeltavaa valita aineita myös muista tiedekunnista, esimerkiksi taloustieteellisestä johtamisen opintoja. Nyt tämä on tullut hankalammaksi, koska perusopinnoista on rakennettu kaikille tiedekunnan opiskelijoille yhteinen paketti, josta johtamisen opinnot muodostavat häviävän pienen siivun, kuvailee Helena Rasku-Puttonen alansa tilannetta yhden esimerkin pohjalta.

– Henkilökuntaa on vähän, mutta opiskelijoita ja opettavaa olisi paljon. Trendi on keskittyä oman alan erityisopintoihin yleisopintojen kustannuksella, koska rahoituksen hankkiminen on ongelmallista, Jussi Kotkavirta sanoo.

Hänen tiedekunnassaan on tosin mahdollista järjestää myös poikkitieteellistä opetusta, esimerkiksi tieteellisen toiminnan perusteet -kurssia, koska rahoitusta siihen saadaan muistakin tiedekunnista.

– Poikkitieteellisyydellä on kysyntää. Esimerkiksi poikkitieteellinen tieteen etiikan johdantokurssi ja ympäristöetiikka ovat suosittuja, Kotkavirta kertoo.

”Yleissivistys kuuluu lukioon.”

Alueelle tehokkaasti yhteistyöllä

Korkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden tehostaminen on saanut lisäpotkua kansainväliseltä pelikentältä. Jyväskylän seutu valittiin ainoana alueena Suomesta OECD:n organisoimaan hankekokoaisuuteen, jonka tavoitteena on etsiä innovatiivisia ratkaisumalleja ja toimintatapoja korkeakoulujen aluekehittämisroolin vahvistamiseen ja todentamiseen.

Jyväskylän yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu ovat ottaneet yhteistuumin vastaan edelläkävijän haasteen vuoden 2005 alusta käynnistyneessä yhteisessä arviointi- ja kehittämishankkeessa. Hanke perustuu alueelliseen oppimisprosessiin, joka pyrkii selkeyttämään korkeakoulujen ja sidosryhmien roolijakoa, edistämään yhteisten päämäärien ja tavoitteiden asettelua sekä avaamaan uusia väyliä konkreettiselle yhteistyölle.

Alueellista vaikuttavuutta perustehtävistä

On monenkirjavia käsityksiä siitä, mitä korkeakoulujen alueellinen vaikuttavuus ja korkeakoulujen rooli aluekehittämisessä tarkoittavat, tai mitä aluekehittämistehtävän tulisi ylipäätään pitää sisällään. Alueellinen vaikuttavuus tulisi liittää kiinteästi korkeakoulujen ydintehtäviin – koulutukseen ja tutkimukseen. Koulutuksen ja tutkimuksen kautta syntyy merkittäviä vaikutuksia alueiden toimintaan ja kehitykseen. Koulutus tuottaa osaamis pääomaa, joka palvelee työmarkkinoita sekä edistää yritysten ja julkisen sektorin tehokasta toimintaa. Korkeakoulujen harjoittama tutkimus ja siihen niveltävä kehittämistoiminta tukevat alueellisten innovaatiojärjestelmien toimintaa ja kehitystä.

Koulutus- ja T&K -toiminnan lisäksi korkeakouluilla on merkittävä rooli erilaisten yhteiskunnallisten palveluiden tuotannossa markkinoiden puutteita korjaavana ja muuta palvelutuotantoa täydentävänä toimijana. Korkeakoulujen palvelutuotanto perustuu useimmiten vahvasti niiden koulutukselliseen tehtävään – opiskelijat kartuttavat palvelutuotannon kautta työelämäkokemusta.

Profiloituminen kannattaa

Tulevaisuudessa korkeakoulujen kansallisen ja alueellisen roolin suurimpia haasteita on profiloituminen.

Yhteistyötä pohjoisessa Keski-Suomessa: Viitasaaren ABC-liikennemyymälän suunnittelussa oli mukana uusiutuvan energian koulutusohjelma. Laboratorioinsinööri Arjo Heinsola asentaa sääasemaa.

Kansainvälisen kilpailukyvyyn avaintekijä – huippuosaaminen – mahdollistuu vain profiloitumalla ja erikoistumalla siihen mikä parhaiten osataan. Jatkossa tarvitaan uusien avausten sijaan entistä enemmän resurssien uudelleensuuntaamista niihin kohteisiin, jotka muodostavat osaamisen huipun koulutusyksiköissä, koulutusaloilla ja yksittäisissä oppiaineissa. Näin voidaan saavuttaa kriittinen massa myös kansallisille ja kansainvälisille foorumeille. Alueellinen vaikuttavuus punnitaan sillä, kuinka korkeatasoista alueen käytössä oleva osaaminen on kansainvälisesti.

Alueellisessa kilpailussa yhä tärkeämpää on se, kuinka hyvin alueet kykenevät hyödyntämään ja soveltamaan osaamista. Innovaatioiden ja osaamisen pelikentällä on tärkeää hallita koko ketju perustekijöiden rakentamisesta rohkeisiin avauksiin ja tehokkaaseen ”maalipaikkojen” hyödyntämiseen. Korkeakoulujen rooli on usein toimia innovaatioiden ja osaamisen kentällä pelinrakentajana, mikä edellyttää sekä ennakoivaa pelisilmää että taitoa toimia joukkuehengen rakentajana.

Verkkovideo mahdollistaa etäopiskelun

Vartenotettava vaihtoehto massaluennolle

Kasvatustieteiden perusopintojen opiskelijat voivat kuluvana lukuvuonna katsella luentoja videoina Internetissä. Opiskelijat saavat valita, osallistuvatko luennoille vai katselevatko luentotalenteita verkosta. Tallenteet mahdollistavat kurssien joustavan suorittamisen läpi vuoden, sillä autenttisia luentoja ei ole tarjolla joka jaksossa.

Opiskelijat ovat ottaneet uuden opiskelumuodon vastaan innostuneesti. Verkkovideoita pidetään vartenotettavana vaihtoehtona massaluennolla istumiselle. Erityispedagogiikan opiskelija **Jari Satka** osallistui ensimmäiselle johdantoluennolle, loput neljä luentoja hän katselee netistä.

– Olen tyytyväinen ratkaisuuni. Tekniikka toimi hyvin, eikä videoluentojen seuraaminen ollut kovin erilaista kuin luennolla istuminen. Samaa mahdollisuutta toivoisin muillekin kursseille.

Esteetön yliopisto -työryhmän opiskelijajäsen pitää verkkovideoita myös askeleena kohti esteettömämpää opiskelua.

Miltä videoluennointi sitten tuntuu opettajan näkövinkkelistä? – Videointi ei rajoita opettajaa massaluennolla, sillä luennoitsijan toiminta on tällöin muutenkin hyvin rajattua, kertoo kasvatustieteen professori **Jouko**

Huttunen. – Ihmiset tietysti suhtautuvat eri tavoin kuvattavana olemiseen, mutta itse pystyn joskus jopa unohtamaan kameroiden läsnäolon. Videoluennointi voi olla pedagogisesti hyödyllistä, kun omaa opetustaan pääsee seuraamaan videolta.

Moniviestin julkaisee

Jyväskylän yliopistossa verkkovideoiden opetuskäytön kehittämiseksi vastaa virtuaaliyliopistohanke, joka tarjoaa laitteita, tukea ja koulutusta videoiden suunnitteluun ja käytännön toteutukseen. Videoiden pääasiallinen julkaisukanava on hankkeen kehittämä Moniviestin. Moniviestimen www-sivuilla vierailee kuukausittain muutama tuhat käyttäjää, ja tarjonnan lisääntyessä myös kävijämäärät kasvavat jatkuvasti.

Kasvatustieteiden lisäksi verkkovideoita käytetään mm. liikunta- ja terveystieteissä sekä viestintätieteissä. Erityisen aktiivisessa käytössä verkkovideot ovat Avoimessa yliopistossa, jossa on jo vuoden ajan korvattu videoneuvotteluyhteyksiä verkkovideoluennolla.

Jyväskylän yliopiston verkkovideotuotantoon voi tutustua osoitteessa <http://moniviestin.jyu.fi>.

Verkkoluennot ovat opiskelijoiden mielestä kätevä väline. Kasvatustiedettä videon kautta Jouko Huttusen luennolta.

Kampuksen helmi täytti sata vuotta

Seminaarinmäen ytimessä sijaitseva Villa Rana vietti elokuussa 100-vuotispäiviään. Se on kunnioitetavan korkea ikä Suomen tiuhaan uusiutuvassa rakennuskannassa.

Arkkitehti, seminaarinlehtori ja kansatieteilijä **Yrjö Blomstedtin** suunnittelema seminaarin piirustus- ja veistosali valmistui elokuussa 1905 ja sai runsaasti huomiota paikallisessa lehdistössä uudenaikaisten ja valoisien tilojensa johdosta. Aikakautensa koulurakennusten joukossa se oli sekä tyyllisesti että käytännöllisesti uudistuksellinen. Blomstedt oli edistyksellinen visionääri ja maamme kansallisromantiikan kauden voimakkaimpia vaikuttajia. Jugendtyylisen rakennuksen sisustus ja kalustus olivat yhteydessä hänen taidekasvatusajatteluunsa.

Piirustus- ja veistosali oli alkuperäisessä käytössään 1960-luvulle saakka. Seminaarinmäen kampusalueen voimakas muutos alkoi 1950-luvulla ja jatkui 1960-luvulle. Tällöin käytiin keskustelua mm. piirustus- ja veistosalin purkamisesta. Rakennus onneksi säästy ja se peruskorjattiin ajan hengen mukaisesti.

KESI-SUOMEN MUSEON KUVIA-ARKISTO

Yrjö Blomstedt opettamassa piirustussalissa 1910-luvulla. Osa alkuperäisistä huonekaluista on säilynyt, ja yliopiston museo on inventoinut ne.

UUVE SÖDOR

Entinen piirustus- ja veistosali eli Villa Rana. Sammakkohuvilaksi rakennus ristittiin julkisivun ornamenttien mukaan.

Piirustus- ja veistosali muuttui yliopiston etnologian ja taidehistorian laitoseräilyrakennukseksi. Nimi vaihtui professori **Martti Linkolan** ehdotuksen mukaan Villa Ranaksi. Vaikkei se joutunutkaan kaikkein krouveimman saneeraustyölin jyräämäksi, menetettiin 60-luvun peruskorjauksessa jotain perin aitoa ja oleellista alkuperäisestä sisustuksesta.

Tammikuussa 2005 historian ja etnologian laitokset fuusioituivat. Villa Rana muuttui laitoksen sisäiseksi monitieteiseksi tutkijakollegiumiksi. Myös sisustusta muutettiin. Rakennukseen 1960-luvulla tuotujen huonekalujen tilalle tulivat Iskun nykyaikaiset kalusteet.

Rakennussuojelussa ei edelleenkään tunnusteta sisätilojen tärkeyttä. Villa Ranan kulttuurihistoriallinen arvo edellyttäisi rakennuksen sisustuksen tarkempaa arvottamista. Uusien kalusteiden asettelu ja uudet käyttäjät aiheuttavat aina tilanteen, jossa rakennuksen toimivuutta ja nykyaikaisuutta arvotetaan. Rakennussuojelu koetaan edelleenkin yllyttäväksi ja kiusalliseksi asiaksi, kapulaksi talouselämän rattaissa.

Seminaarinmäen kampusalue muodostaa Suomen oloissa harvinaisen kokonaisuuden. Alue on pohjoismaisesti ja eurooppalaisessakin mittakaavassa merkittävä juuri eriaikaisten, kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennustensa johdosta. Entinen piirustus- ja veistosali on Jyväskylän harvoja jäljellä olevia jugend-rakennuksia ja osa valtakunnallisesti merkittävää kampusmiljöötä.

Villa Ranassa on sijainnut kaupungin ensimmäinen kansatieteellinen museo. Rakennustaiteellisesti arvokkaaksi sen tekee alkuperäisen sisustuksen tyyllinen yhtenäisyys. Se oli seminaarin, sittemmin kasvatustieteellisen korkeakoulun ja lopulta Jyväskylän yliopiston opetusrakennus. Seminaarinmäen kampuksen helmi ansaitsisi vaikka kakkukahvit syntymäpäivänsä kunniaksi.

Hotelli Milton

Hannikaisenkatu 29, 40100 JYVÄSKYLÄ
Puhelin 014-3377 900 info@hotellimilton.com
www.hotellimilton.com

Säynätsalon kunnantalo
Alvar Aallon arkkitehtuurin helmi ja kansainvälinen tutustumiskohde

Avoimma ma-pe klo 8.30-15.30,
muulloin sopimuksen mukaan
Kokous- ja koulutustilat sekä vierashuoneet
Myös juhlatilaisuudet

Parviaisentie 9, Säynätsalo
Tiedustelut puh. (014) 623 815

saynatsalo.aalto@jkl.fi www.jyvaskyla.fi/saynatsalo

Professoritason kung-fu oppia

Liikunnalla opiskeltiin viikon ajan kiinalaisia kamppailulajeja wushun huippuasiantuntijan, kiinalaisen professorin **Qiu Pixiangin** opastuksella. Hänelle on myönnetty lajissa yhdeksännen asteen mestarin arvo.

Wushu on kiinalaisten kamppailutaitojen yleisnimi. Lajeja on satoja erilaisia, ja ne vaihtelevat rajuisista itsepuolustuslajeista pehmeisiin ja hitaisiin liikesarjoihin. Länsimaissa wushu tunnetaan paremmin nimellä kung-fu. Käsite antaa suppean kuvan, sillä ainoastaan pieni osa lajeista on taistelua.

– Wushu on ruumiin ja mielen terveyttä ylläpitävää liikuntaa, pääosin harjoitukset toteutetaan yksin, ilman paria. Kehon liikkuvuutta ja kontrollia lisäävä laji sopii kaikenikäisille lapsista vanhuksiin, tiivistää tutkija **Jun Jie Feng** liikuntatieteiden laitokselta.

Harjoitukset valmentavat puolustautumaan ja välttämään loukkaantumista hyökkäystilanteessa. Tärkeä osa filosofiaa on, ettei koskaan itse hyökätä ensin.

Wushu on tärkeä osa Kiinan kulttuuriperintöä ja kansallinen urheilulaji. Sitä voi opiskella eri oppilaitoksissa, myös yliopistoissa, joko päätoimisesti tai osana muita opintoja. Fyysisten harjoitusten ja itsepuolustuksen lisäksi opiskellaan wushun filosofiaa ja kiinalaista kulttuuria. - MP

MIRKA PITKÄNEN

Yhdeksännen asteen mestari, professori Qiu Pixiang näyttää mallia wushun liikkeisiin.

TEKSTI Sami Niinistö
KUVA Tuukka Rönkkö

Hyötyliikunnalla

— Jo pienikin määrä liikuntaa päivässä, noin 30 minuuttia reipasta kävelyä, auttaa pitämään peruskuntoa yllä ja ehkäisemään aikuisiän diabetekseen sairastumisriskiä, professori **Heikki Kainulainen** toteaa.

Kainulainen aloitti helmikuussa liikuntafysiologian professorina. Biologia kiinnosti jo nuorena. Hän opiskeli ja väitteli siitä Jyväskylän yliopistossa. Nyt hänellä on jo yli 20 vuoden tutkimuskokemus solubiologiasta. Kainulainen on työskennellyt myös Tampereen yliopistossa sekä vieraillut tutkijana mm. Aachenin teknillisessä yliopistossa.

Tällä hetkellä Heikki Kainulainen työskentelee liikun-

hyvinvointiin

Heikki Kainulainen toivoo, että ihmiset löytäisivät liikunnasta iloa ja hyvän olon tunnetta.

nan ja diabeteksen välisten solu- ja molekyyli-tason yhteyksien selvittämiseksi. Hän keskittyy taudin ehkäisyyn ja hoitoon. Maailmanlaajuisesti tutkimukselle löytyy hänen mukaansa melko hyvin rahoitusta, onhan kyse jo lähes epidemiasta.

Diabetes on yleistymässä erityisesti länsimaissa. Yhdysvalloista löytyy ehkä eniten resursseja tähän tutkimukseen, mutta tutkimusta tehdään voimakkaasti toki myös Euroopassa ja mm. Australiassa. Verkostoituminen ja kansainvälistyminen ovat nousseet tutkimuksessa yhä tärkeämmiksi.

Liikunnan merkitystä ei voi vähätellä. Kävelyä, sauvoil-

la tai ilman, ja juoksua voi itse kukin harrastaa varallisuudesta riippumatta. Liikunnan vähäisyyden lisäksi Kainulainen listaa diabeteksen taustasyiksi väärät ravintotottumukset ja elintavat, ei niinkään geenejä. Jo lapset altistuvat diabetekselle yhä helpommin liikalihavuuden vuoksi. Hänen ohjeensa jokaiselle olisikin pyrkiä lisäämään liikumista, myös hyötyliikuntaa.

– Liikuntaan olisi löydettävä iloisempi suhtautuminen ja sen kautta olisi löydettävä hyvän olon tunne, Kainulainen tuumaa.

Nyysösen säätiö laajentaa jakoperusteitaan

– Hakekaa rohkeasti, ei saa olla liian itsekriittinen, toiminnanjohtaja **Alpo Reinikka** kannustaa väitöskirjaansa tekeviä. Jo pitkästi yli kolmekymppinen **Ellen** ja **Artturi Nyysösen** nimeä kantava säätiö on olemassa vain rahoittaakseen Jyväskylän yliopistossa tehtävää tutkimusta.

Pääasiassa väitöstutkimusta tukenut säätiö on nyt muuttamassa kurssiaan. Jatkossa on tarkoitus myöntää rahaa myös laajempiin tutkimushankkeisiin ja verkostoitumiseen, ja siten tukea ulkopuolisen tutkimusrahan hakua. Tänä vuonna yksittäisten tutkijoiden ohella rahoitettiin mm. nanotutkimusta.

Reilun kolmenkymmenen toimintavuotensa aikana säätiö on myöntänyt lähes miljoona euroa noin viidellesadalle tutkijalle. Kuluvana vuonna 46 henkilölle on myönnetty yhteensä 100 000 euroa. Tulevina vuosina apurahapotti mitä todennäköisimmin moninkertaistuu olettaen, että talouden suhdanteet pysyvät nykyisellään.

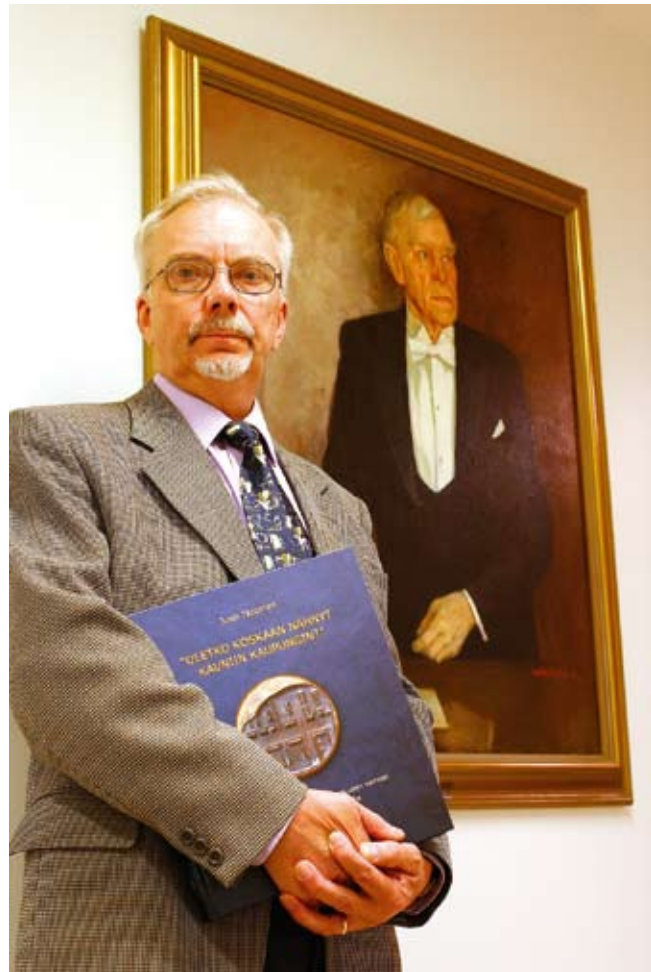
Kaikkia tutkimusaloja rahoitetaan mahdollisimman tasavertaisesti. Jakopäätökset tekee hallitus.

– Hyvästä jyväskyläläisestä hallintokulttuurista kertoo se, että kaikki sijoitus- ja tukipäätökset tehdään yksimielisesti, Alpo Reinikka toteaa tyytyväisenä.

Tällä hetkellä säätiön hallitukseen kuuluvat professori **Toivo Nygård** (puheenjohtaja), FT **Kirsti Friman** (vpj.) ja professorit **Matti Manninen**, **Jukka Viitasalo**, **Pekka Neittaanmäki** ja **Heikki Lyytinen**. Säätiö on perinteisesti noudattanut puheenjohtajien vastuissa kolmen vuoden rotaatiota. Eri aikakausina hallitustyöskentelyssä on ollut mukana mm. kolme yliopiston rehtoria ja useita dekaaneja.

Vakaalta pohjalta varaa jakaa

Nyysösen säätiön taloudellinen tilanne on vakaalla pohjalla. Varallisuutta on kasvatettu kuluneina vuosina

Alpo Reinikan taustalla on säätiön perustajan, piirilääkäri Artturi Nyysösen muotokuva. Jussi Jäppisen väitöskirja on yksi säätiön tukemia tutkimuksia.

pääasiassa liikekiinteistöjä ja -huoneistoja hankkimalla. Vuodesta 1998 tilat ovat lisääntyneet noin kahdesta tuhannesta neljöstä lähes 14 000:een.

– Hankinnat on tehty järkevasti ja hyvään aikaan. Käypää hintaa noudatetaan niin vuokraustoiminnoissa kuin kiinteistökaupoissakin. Näin säilytetään säätiön hyvä nimi, toiminnanjohtaja kertoo.

Vuokrakiinteistöt ovat ruutukaava-alueen hyviä osoitteita, esimerkiksi Asemakatu 4 ja Puistokatu 4:ssä Lääkärikeskus. Pienistä liiketiloista ja asunnoista on luovuttu kokonaan hallintokulujen säästämiseksi.

Alpo Reinikka tuntee hyvin yliopiston. Hän ehti toimia sen talousvastaavana ja -johtajana 30 vuotta. Sitä kautta syntynyttä verkostoa hän hyödyntää nyt säätiössä. Hän pitää tärkeänä toimintaa paikallisissa yhdistyksissä – ei

kaikkien tarvitse ”haihtua” Helsinkiin.

– Varsinkin Helsingin seudulle Jyväskylä häviää reilusti tutkimustyötä tukevien yhdistysten määrässä, mikä vaikuttaa suoraan budjettirahoitukseen. Säätiöiden rooli on erityisen tärkeä, ja olisikin perusteita eri yhteisöjen kiinteämpään yhteisesiintymiseen, hän perustelee.

– Varsin moni kokee myöhäisiällä elämäntyöllä syntyneen varallisuuden suuntaamisen ongelmallisena, varsinkin, jos perillisiä ei ole. Varteenotettava vaihtoehto on omaa nimeä kantavan rahaston perustaminen. Sen käyttökohde voidaan räätälöidä perustajan tahdon mukaiseksi. Tällä tavalla on syntynyt esimerkiksi professori Mikko Raatikaisen rahasto säätiön yhteyteen, Alpo Reinikka ehdottaa.

Lisätietoa: <http://www.eans.fi>

Ensimmäinen tuettu ehti jo emeritoitua

Liikuntatieteen jatko-opiskelija **Pauli Vuolle** oli kaikkien aikojen ensimmäinen Nyyssösen säätiön apurahan saaja yhdessä **Ahti Pakkasen** kanssa. Molemmat tekivät komean uran professoreina.

Tuki vauhditti merkittävästi Vuolteen väitöstyön valmistamista. Se käsitteli menestyneiden urheilijoiden elämänuraa kilpailuvuosina. Myöhemmin hän istui itse säätiön hallituksessa päättämässä nuorempien tukemisesta.

– Jo säätiön alusta alkaen olen pitänyt oikeana linjana sitä, että apurahat on osoitettu tasapuolisesti kaikkiin tiedekuntiin. Lisäksi tätä linjaa on voitu vetää niin, että tuki on jaettu ainostaan tieteellisiin perusteisiin, hän sanoo.

Osuva on myös säätiön tapa tukea väitöstyön viimeistelyvaiheessa olevia. Valtaosa tuetuista töistä onkin valmistunut.

– Usein työn loppuvaiheessa eteen tulee yllättäviä kustannuksia tai viivytyksiä vielä viime metreillä, esimerkiksi työn painoasuun saattamisessa, nykyinen emeritus huomauttaa.

Professorin, tieteen, yliopiston asialla

PROFESSORILIITTO

Jyväskylän yliopiston Professoriliiton osasto
puheenjohtaja Jaakko Pehkonen, puh. 260 2947
varapuheenjohtaja Maarit Valo, puh. 260 1518
sihteeri Leena Laurinen, puh. 260 1666

TIETEESSÄ SUOMEN TULEVAISUUS

www.professoriliitto.fi

TEKSTI Eriikka Käyhkö
 KUVA Justine Stoddard

Maailma Matleenan silmin

Teknisillä aloilla muuttaminen ulkomaille on yleinen uravisio. Mutta miten käy, kun psykologi haluaa maailmalle?

Matleena Vanhanen, 31, työskentelee psykologina Lontoossa. Jyväskylän yliopistosta vuonna 1999 maisteriksi valmistuneen Vanhasen mukaan Brittein saarilla vallitsee poikkeuksellisen hyvä työtilanne.

Työtä on tarjolla niin yksityisellä kuin kunnallisellakin puolella. Esimerkiksi psykologien ammattijärjestön British Psychological Societyn 5 000 jäsenestä puolet on ulkomaalaistaustaisia.

Vaihdon kautta maailmalle

Vanhanen ei kuulu ihmisryhmään, joka olisi lapsesta saakka hinkunut maailmalle.

– Jyväskylä tuntui opiskeluaikana juuri sopivan kokoiselta. En edes pyrkinyt opiskelemaan Helsinkiin kaupungin valtavan koon vuoksi, Matleena muistelee.

Vaihto-oppilasvuosi Norjan Bergenissä kuitenkin avasi: syntyi idea muualle muutosta. Lopullisen potkun maailmankansalaisuudelle antoi hollantilaisaviomies, joka halusi Matleenan tavoin maailmalle. Lontoo löytyi kodiksi lomamatkalla.

– Olen aina pitänyt brittikulttuurista. Lontoo ei kuitenkaan ole henkisesti osa Britanniaa, vaan oma monikulttuurinen alueensa, Matleena sanoo.

Kristallihoitoja ja kaksosia

Keväällä kaksospojat saanut Matleena työskentelee pian taas niin kunnallisella kuin yksityiselläkin puolella. Potilaina on paitsi maahanmuuttajia ja turvapaikanhakijoi-

ta, myös modernin city-elämän vaivaamia unettomia.

– Unihäiriöiset eivät usein enää hahmota vaikkapa internetin vaikutuksia elämänpiiriinsä, Matleena sanoo.

Matleenan yksityinen työnantaja sijaitsee aivan Piccadilly Circuksen vieressä ja on muutenkin poikkeuksellinen: tiibetiläisklinikan uusseelantilaisen perustajan sanotaan olevan haettu nelivuotiaana hiekkarannalta munkinoppiin.

– Uskomaton tarina, mutta olen itse avoin vaihtoehdoille lähestymistavoille. Olen esimerkiksi kiinnostunut joogan ja terapian yhdistämisestä, vaikken mitään kristallihoitoja kenellekään suosittelisikaan.

– Lontoossa ja yleensä Iso-Britanniassa vaihtoehtoisia hoitoja kokeillaan reippaasti Suomeen verrattuna, Matleena Vanhanen arvioi.

Brittipsykologien seuralla on jäsenilleen tiukat ehdot: ammattitaitoa on jatkuvasti kehitettävä alan tutkimusta seuraamalla. Matleena on julkaissut unettomuuden hoitoa käsittelevän kirjan. Sen ostajiin hän pitää yhteyttä sähköpostitse.

Sisäpiirin tietoa

Muutto Lontooseen oli tuolloin vielä lapsettoman parisunnan helppo järjestää.

Sen sijaan sopeutuminen vei aikaa: Matleenalla kulttuurishokkivaihe kesti puolitoista vuotta. Myöhemmin kokemus on toiminut maahanmuuttajapoltilaiden ymmärtämisen apuna.

Tetävälistan kärjessä uudessa maassa oli työasioiden järjestely.

– Hakeuduini heti opiskelemaan lisää. Vaikka olinkin papereiden perusteella pätevä, vastaavuuksien selvittely

Jyväskylässä psykologiksi valmistuneen Matleena Vanhasen opintoihin kuului erikoistuminen, jota Britanniassa ei suoriteta.

olisi ollut aivan liian hankalaa, Matleena toteaa.

Vaikka brittisyysteemi on kuulu byrokratiastaan, Vanhanen nautti opinnoista: ammattislangi, systeemin ymmärrys ja sisäpiiritieto karttuivat. Töitä hakiessa Vanhanen tiesi kuitenkin olevansa reilusti pätevämpi kuin moni kollegansa, sillä Suomessa opintoihin kuuluu erikoistuminen, jota Britannian kolmivuotisissa opinnoissa ei suoriteta.

Kamalan rauhallinen

Kieli ei ole ollut ongelma, sillä britit ovat varsin suvaitsevaisia aksentteja kohtaan. Aivan kaikki eivät koe vieras-

peräistä psykologia omakseen, mutta toisaalta Matleenan asiakaskunta muodostuu pitkälti muualta tulleista. Lontoolaisista 70 % on maahanmuuttajia, puolet muualta kuin Euroopasta.

– Ulkomaalaisuus kääntyy täällä psykologille eduksi, sillä potilaatkin elävät sulatusuunissa. Tosin esimerkiksi turvapaikanhakijat kadehtivat usein mahdollisuuttani työskennellä, sillä heille laki ei salli tätä mahdollisuutta.

– Omat juureni näkyvät siinä, että sytyn muita hitaammin. Kreikkalais-turkkilais-ranskalainen pomoni tapaakin kutsua minua ”kamalan rauhalliseksi”, Matleena nauraa.

Moraalitonta vai vastoin tutkijan etiikkaa?

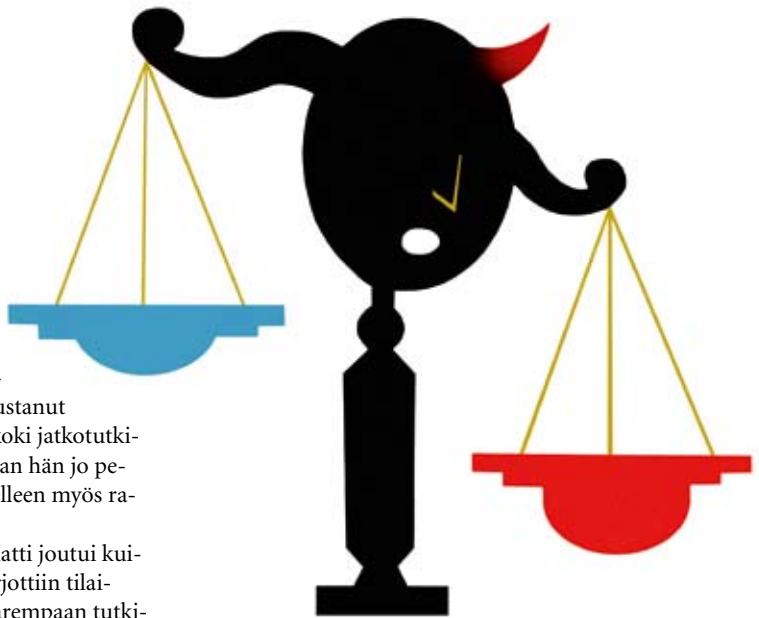
Pohdintani kohteena ovat moraaliset ja eettiset kysymykset jatko-opiskelijoiden näkökulmasta. Esitän kaksi fiktiivistä tarinaa tutkimusetiikasta ja tutkimuksen moraalikysymyksistä.

”Matti aloitti jatko-opintonsa innokkaasti. Hän oli maisteriopinnoissaan avustanut tutkimusjohtajaa eräässä projektissa ja koki jatkotutkimuksen mielekkään vaihtoehtona, olihan hän jo perehtynyt aiheeseen ja saanut tutkimukselleen myös rahoituksen.

Tieteenharjoituksen alkuvaiheessa Matti joutui kuitenkin vaikean paikan eteen. Hänelle tarjottiin tilaisuutta siirtyä työmahdollisuuksiltaan parempaan tutkimusyksikköön. Hän ei kuitenkaan tiennyt, olisiko hänen enää mahdollista hyödyntää jo keräämäänsä tutkimusaineistoa, mutta päätti varmuuden vuoksi kopioida kaikki projektissa käytetyt aineistot ja tulokset. Olihan hän ollut yksi niistä, jotka aineistoa keräsivät, vaikka tiesi ottavansa myös hänelle kuulumatonta materiaalia. Matti siirtyi tyytyväisenä uusiin tehtäviinsä kertomatta aineiston kopiointista entiselle esimiehelleen.”

”Tiina saapui projektiin korvaamaan Mattia. Hän oli graduvaiheessaan kuullut projektista, mutta ei ollut mukana varsinaisena jäsenenä. Tutkimusjohtaja oli hyvin pettynyt Matin lähtöön, eikä tiennyt, että Matti oli kopioinut aineistot. Hän ilmoitti Tiinalle, että tämän jatkotutkimus tulisi käsittelemään Matin entistä aihetta ja tutkimus tulisi jatkamaan siitä, mihin Matti oli jäänyt. Tiinaa askarrutti, olisiko oikein jatkaa toisen työtä ja miten hän voisi saada siihen selvyuden.”

Esimerkeillä on olennainen ero. Matin toimintaa on pidettävä moraalittomana, sillä hän tietää toimivansa väärin ja vastoin tutkimuseettisiä periaatteita. Tiina taas

ei tiedä, mikä hänen tilanteessaan on oikein, joten kyseessä on eettinen ongelma.

Tutkimusetiikan näkökulmasta molemmat esimerkit ovat sellaisia, joita ei toivottavasti esiinny. Tutkimuksen tekemisessä on useita eettisiä pohdintaa vaativia tilanteita, jotka liittyvät tiedon luomiseen ja sen käyttöön. Esimerkeissä pohdinnat kohdentuvat aineiston keruuseen, tutkimustuloksiin tai toisten tutkijoiden osuuteen, mutta niitä voitaisiin osoittaa useita muitakin.

Eettisten ongelmien selvittämiseen jatko-opiskelijoiden kannattaa kysyä muiden apua. Opiskelijoita on tuettava eettisen tietoisuudessa ja toiminnassa. Tiedekuntien ja laitosten on luotava puitteet keskustelulle tutkimuseettisistä kysymyksistä. Koska moraalikysymysten pohdinta on vaikeaa, niitä on hyvä lähestyä opetuksen kaikissa vaiheissa.

*Marjo Siltaoja,
yliassistentti (vs), jatko-opiskelija*

TEKSTI JA KUVA Oili Pulkkinen

Lukukausimaksuista avoin shekki yliopistolle?

Näin tuntui käyvän ainakin Glasgow:n yliopistossa, kun osa opiskelijoista sai valmistumisensa jälkeen yliopistolta lisälaskun suoritetuista opinnoista. Tämä herätti opiskelijoissa ärtymystä. Nykyistä tuition fee -järjestelmää perusteltiin aikoinaan sillä, että opiskelijat voisivat tietää tutkintonsa hinnan tullessaan opiskelemaan ja valitessaan kursseja.

Laki määrää lukukausimaksujen katoksi 3000 puntaa vuodessa, mutta korkeimmat lukukausimaksut eivät koske skotlantilaisia yliopistoja.

Täällä Skotlannissa lehdistö kantaa säännöllisin väliajoin huolta siitä, kuinka halvemmat tutkintojen hinnat johtavat invaasioon rajan takaa englantilaisten opiskelijoiden halutessa Skotlantiin – ei opetuksen, vaan alempien lukukausimaksujen takia. Tänäkin vuonna sisäänottettujen englantilaisten ja walesilaisten opiskelijoiden määrä hieman nousi edellisestä vuodesta, kun taas skotlantilaisten opiskelijoiden määrä laski.

Heikomman menestyksen – ja kalliimpien tutkintojen – vuoksi skotlantilaisten opiskelijoiden määrä englantilaisissa yliopistoissa on suhteessa alhaisempi. Esimerkiksi Cambridgen yliopistoa on syytetty siitä, että se ei noudata sisäennottopoliitikassaan brittiläisen koulutuspolitiikan jaloa periaatetta, jonka mukaan myös heikoimmin menestyneiltä alueilta tuleville taataan mahdollisuus korkeakouluopintoihin.

Täällä ihmisen tulevan koulumenestyksen ja koulutustason voi tilastojen mukaan ennustaa postinumerosta. Valitettavan usein huonot postinumeralueet sijaitsevat Skotlannissa.

Koulutuksesta vastaavat poliitikot ja käytännön tasolla opiskelijavalinnoista vastaavat ovat puun ja kuo-

Skotlannin koulutusasioista päättävillä on ongelma. Lukukausimaksuja tarvitaan, mutta niiden korotus vähentäisi oman alueen nuorten mahdollisuuksia kouluttautua. Näillekin halutaan taata mahdollisuus korkeakouluopintoihin.

ren välissä. Erityisesti EU:n ulkopuolelta tulevat, jotka maksavat tutkinnostaan täyden hinnan, ovat tärkeitä yliopistojen taloudelle. Näitä opiskelijoita pitäisi houkutella kansainvälisillä koulutusmarkkinoilla. Toisaalta olisi taattava skotlantilaisten opiskelijoiden mahdollisuus akateemiseen koulutukseen.

Kirjoittaja on tutkijatohtori, joka työskentelee vieraillevana tutkijana Glasgown yliopiston politiikan tutkimuksen laitoksella.

Laatupiiri pieni pyörii

Kaunista syksyä on synkentänyt tekemisen puute. Vaan pian loppuvat joutoaika ja peukaloiden pyörittely – kohta päästään kehittämään laatua! Kirjeenvaihtajamme raportoi suoraan huippulaadunvarmistusjärjestelmänkehittämistoimikunnan (HUILAAJÄRKI) kokouksesta.

Ensiksi henkilöstöhallinnosta esiteltiin suunnitelma, jonka mukaan työstä suoriutumista voitaisiin arvioida kolmoislaatuoluokituksen avulla. Siihen kuuluisivat itsearviointi (”kuntoluokka viisi, erinomaisen sopiva huippututkimusyksikön johtajaksi”), vertaisarviointi (”lievästi pintaviallinen, pystyy juuri ja juuri antamaan lausunnon paikallisradioon”) ja esimiesarviointi (”vapauttavissa oleva voimavara”). Arvioiden perusteella kullekin saataisiin laskettua ns. sopeutettu työstäsuoriutumisindeksi (STYKSI).

Opetuksen laatua esitettiin kehitettäväksi itseohjautuvan oppimisen avulla. Opiskelija lukee laatukirjallisuutta, kirjoittaa omatoimisesti laadukkaita esseitä, arvioi suorituksensa erinomaiseksi ja käy omin kätös in kilauttamassa huippusuorituksensa opintopisteet tililleen! Opettaja voi keskittyä viettämään laatuaikaa askarrellen erinäisten työn laatua kohentavien järjestelmien parissa. Voi varata salin Korpin kautta... (Vaan Korppi huus: ei milloinkaan!) Voi miettiä matkustajaprofiliaan Personec Travelin kanssa... (Voi... Travel vieköön!) Voi tutkailla sisimpäänsä Tutkan kanssa... (Vai sittenkinkö Tuskan?)

Tutkimuksen laatua puolestaan voi varmistaa keskittymällä oppinäytetöiden tekemisessä laadullisiin menetelmiin – näistä keskeisimpinä muttu (”Musta tuntuu, että nää mun laskelmat vois mullistaa meidän aika-avaruuskäsityksen”). Toisaalta todettiin, että tutkimuksen arvioiminen on tunnetusti niin vaativaa, että

siinä laatua voi-
voa tehokkaim-
menetelmien avulla. Pöytäkirjaan merkittiin ehdotukset, joiden mukaan tutkimukset arvioitaisiin grammoina (”Tutkijaopiskelija *Tuija Tuhti* pyöräytti eilen pulskan nelikiloisen väitöskirjan”) tai palstametreinä (”Assistentti *Risto Rimpula* sai aikaan vaivaiset puoli metriä artikkelia koko kolmivuotiskautenaan”).

Suomen kielen edustajat toivat esiin kehittämissuorituksen val-
voim määrellisten
hankkeen, jonka tavoitteena olisi laatusanojen lisääminen yliopiston virallisessa kielenkäytössä. Upea, mahtava ja innovatiivinen, uusia uria aukaiseva ehdotus, joka nostaisi edistykseensä, energisen ja ennätysellisen ehtiväisen yliopistomme suoraan maailmankartan sykkivään keskipisteeseen! Samalla syntyisi säästöjä, koska teonsanojen ja nimisanojen käyttöä voitaisiin vähentää, totesi suomen kielen lehtori Väinö Kantele posket tyytävääsiyyttä hehkuen.

Lopuksi kokousväki päätti käynnistää uuden laatuprojektin KOPLAA! (Kaikki On Parasta Laatua). Laadunseuranta suorittamaan nimettiin laadunvalvontakomissio, joka jalkautuu tuota pikaa tiedekuntiin ja laitoksille tekemään luokitusta priima- ja sekundatyöläisiin. Pidäpä silmällä, että työsi on tasalaatuista – niin saat sinäkin oman laatuserifikaattisi. Haluathan sinäkin olla parasta A-ryhmää?

Musta kylki

Satiirikkoja ja ihmisiä

Suomalaiset on opetettu vihaamaan satiirikkoja. Jo lapsena kuulee juttuja isosta pahasta satiirikosta. Mitä tahansa epäsosiaalista yksilöä kutsutaan yksinäiseksi satiirikoksi.

Nyt on käynyt ilmi, että satiirikot eivät enää pysy erämaissa, vaan ovat alkaneet laumautua aivan maakuntakeskuksen liepeillä. Jotkut nartut käyvät metsässä parittelemassa satiirikon kanssa. Se on satiirikon vika. Viranomaiset ovat kehittäneet satiirikkopuhelimen, josta nartun kanssa ulos lähtevät voivat tiedustella satiirikkojen sijaintia.

Asiasta käydään vilkasta, joskin epäsymmetristä keskustelua. Maakunnan yliopisto vaikenee niin kauan kuin Agoran jänis on turvassa.

Maakunnan kansanedustaja on ehdottanut satiirikkojen aitaamista erillisiin reservaatteihin. Kansanedustaja on itsekkin ollut kuolemanvaarassa. Hän on nähnyt vapaana juoksevan satiirikon jäljen. Hän tietää, mistä puhuu. Aitaamalla varmistettaisiin myös satiirikkojen geneettinen puhtaus. Satiirikkojen asia on poliitikoille tärkeä.

EU:n mielestä tapa, jolla Suomi kohtelee satiirikkojaan, on laitton. EU:n mielestä 180 satiirikkoa on vähän. Paikallisten mielestä se on paljon. Mitä lähempää katsoo, sitä isompi luku se on. Satiirikon matematiikassa ei ole lukua 180.

Näkemyserot eivät kuitenkaan ole sovittamattomat. Rauhanomainen rinnakkainelo on mahdollinen, kunhan vain ihmisille annetaan satiirikkojen kasvattamiseen tarvittavat välineet. Satiirikko voidaan opettaa pelkäämään ihmistä ampumalla sitä päähän. Kuolleen satiirikon päästä tieto ihmisen vaarallisuudesta siirtyy seuraavaan sukupolveen. Ratkaisu on olemassa.

Jouni K. Miettinen

Ihan kakkaa luontomuseossa!

Kouluryhmän vierailun jälkeen mielipidekirjaan ilmestyneestä ”Ihan kakka” -kommentista syntyi idea täydentää Luontomuseon perusnäyttelyä. Kyse on niin tärkeästä luonnon toimintaan liittyvästä asiasta, että kommentti ansaitsi tulla huomioiduksi.

Luontomuseon perusnäyttelyn luontokuvaelmissä on nyt esillä yhdentoista eläinlajin, muun muassa liito-oravan ja näädän, jätöksiä. Lisää tietoa jätöksistä löytyy myös WC-tiloihin sijoitetuista postereista. Ihan kakka -näyttelyosio on esillä vuoden 2005 loppuun asti.

Eläinten jätökset ovat tärkeä osa luonnon kiertokulkua. Lantakasat eivät luonnossa ehdikään kauan ”hapantua”, vaan erilaiset lannalla viihtyvät eliöt kansoittavat ne nopeasti.

Ihminen on hoitanut jätöstensä hävittämisen huominnon. Jokainen vesivessan käyttäjä kuluttaa päivittäin keskimäärin 40 litraa puhdasta juomavettä. Vesivessan mukana jätösten sisältämät ravinteet eivät päädy suoraan luonnon hyötykäyttöön vaan jätevedenpuhdistamolla pois puhdistettaviksi.

Keski-Suomen luontomuseon perusnäyttely *Perintönä ympäristö* kertoo luonnon monimuotoisuudesta, ympäristönsuojelusta ja ihmisen vaikutuksista luontoon.

Museo on avoinna ti–pe klo 11–18 ja la-su klo 12–17 Harjun Vesilinnassa.

Pääsyliput 4/2 euroa (aik./opisk.). Vapaa alle 18-vuotiaille. Perjantaisin kaikille vapaa sisäänpääsy.

Lisätietoja: (014) 260 3810, 260 3812,
luontomuseo@jyu.fi, <http://www.jyu.fi/tdk/museo/>

TAPANI KAHILA

Liito-oravan riisinyvämäisiä papanoita museon perusnäyttelyssä.

Ehetytty koulupäivä yhdistää oppimisen, levon ja harrastukset

Pulkkinen, Lea & Launonen, Leevi (2005) Ehetytty Koulupäivä – lapsilähtöinen näkökulma koulun uudistamiseen. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lea Pulkkinen tieteellisen uran eräs juonne on ollut voimakas kutsutus tutkimuksen vaikuttavuuteen. Huoli pienten koululaisten iltpäivistä ilman aikuisia oli kimmokkeena koululaisten iltpäivätoiminnan kehittämiseen, missä Pulkkinen aktiivisuus johti aina lainmuutoksiin asti.

Rehtori, KT Leevi Launosesta Pulkkinen sai kumppanin, jonka kanssa hän on tehnyt käytännönläheistä kokeilu- ja tutkimustoimintaa lapsilähtöiseen koulun kehittämiseksi. Ehetytty koulupäiväksi kutsumassaan mallissa Pulkkinen ja Launonen yhdistävät oppimisen, levon ja harrastukset kokonaisuudeksi. Kun harrastukset tulevat osaksi oppilaan koulupäivää, yksi-

Visio ehetyttyä koulupäivästä					
EHEYTTÄMÄTÖN			EHEYTTY KOULUPÄIVÄ		
Klo	1.päivä	2.päivä	Alaluokat	Yläluokat	
7-8					
8-9	1. oppitunti		Toimintaryhmä		Harrastekerhoja
9-10	2. oppitunti	1. oppitunti	Opiskelua	Opiskelua	Harrastekerhoja
10-11	3. oppitunti	2. oppitunti			
11-12	4. oppitunti	3. oppitunti	Lounas	Lounas	
12-13		4. oppitunti			Harrastekerhoja
13-14			Opiskelua	Opiskelua	
14-15					Harrastekerhoja
15-16			Toimintaryhmä		
16-17					

näisten iltpäivien ongelma poistuu ja ilta-aika vapautuu perheen yhdessäoloon.

Uusi teos perustuu Sitran rahoittamaan hankkeeseen, jossa kirjoittajat ohjasivat ja tutkivat kokeilukoulujen toimintaa. Teos tarjoaa

ennakkoluulottoman näkökulman koulun kehittämiseen kunnissa ja koulutuspolitiikkaan valtakunnallisella tasolla. Se on tarkoitettu erityisesti rehtoreille, opettajille, päättäjille ja oppilaiden vanhemmille.

Anu Mustonen

Ravistelua ja uutta ajattelua opettajankoulutukseen

Olli Luukkainen (2005) Opettajan matkakirja tulevaan, PS-kustannus Jyväskylällä.

Olli Luukkainen pohtii kirjassaan, mitä on opettajan työ ja mitä on opettajuus vuonna 2010. Hän on kirjoittanut auki asioita, jotka opettajat ovat jo pitkään tiedostaneet. Esimerkiksi, että opettajan ei tarvitse opettaa oppilailleen kaikkea, vaan ennen muuta juurruttaa

oppijoihin halu oppia, osallistua ja vaikuttaa yhteiskuntaan aktiivisesti.

Kirjassa pohditaan opettajuutta ennen ja nyt, opettajan erilaisia rooleja, koulutustavoitteita, ammatillista minäkäsitystä, opettajapersoonallisuuden vaatimuksia, sitoutuneisuutta, ammatillista kasvua, jne. Tulevalta opettajalta odotetaan kirjan mukaan monipuolista aktiivisuutta, yhteiskuntasuuntau-

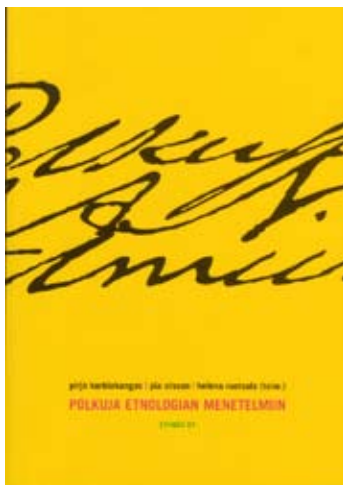
tuneisuutta, yhteistyön lisäämisvalmiuksia niin kodin, erilaisten yritysten kuin myös erilaisten oppilaitosten suuntaan. Myös kansainvälistyminen, erilaiset opettaja- ja oppilaitosverkostot, samoin kuin erilaiset oppimisympäristöt nähdään tulevassa toimenkuvassa. Luukkainen peräänkuuluttaa ”uutta opettajuutta” johon hän sisällyttää mm. irrottautumisen kaikenkättämisen myytistä. Muutos on osa

Kenttätöitä, aineistoja ja tulkintaa

Korkiakangas, Pirjo & Olsson, Pia & Ruotsala, Helena (toim.) 2005. Polkuja etnologian menetelmiin. Ethnos-toimite 11. Helsinki: Ethnos ry.

Mikä erottaa etnologian lähitieteistä? Mikä tekee työstäni etnologisen? Kysymyksiä, joihin jokainen alan opiskelija ja tutkija joutuu aika ajoin vastaamaan. Etnologia on tieteenala, joka antaa tilaa erilaisille määritelmille – jokaisella tutkijasukupolvella on oma tapansa nähdä etnologinen tutkimus.

Polkuja etnologian menetelmiin on kirjoitettu oppikirjaksi etnologia-tieteiden, kulttuurin tutkimuksen ja lähitieteiden opiskelijoille. Teos esittelee oppialaa sekä etnologisen tutkimustyön luonnetta ja vaiheita. Artikkelit ovat polkuja

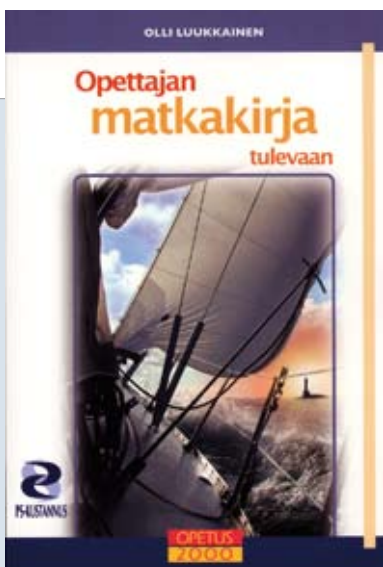
kohteiden kirjoon, erilaisiin tutkimuskenttiin ja aineistoihin sekä tulkinta- ja lähestymistapojen moninaisuuteen. Polut risteilevät ja kulkevat rinnakkain muodostaen

verkoston, jonka tarkoituksena on selkiyttää tutkimusta, etsiä sen rajapintoja ja merkitystä.

Johdantoluvussa käsitellään etnologiaa tieteenalana, sen oppihistoriaa ja tutkimusprosessia. *Etnologin monta kenttää* sisältää neljä artikkelia, joissa kuvaillaan kenttätöitä ja erilaisia aineistoja tutkimuksen lähteinä. *Näkökulmia ja tulkintoja* -otsikon alla kahdeksan kirjoittajaa tarkastelee menetelmiä omien projektien kautta. *Tutkimukselliset haasteet* -luvussa pohditaan eettisiä lähtökohtia ja etnologian roolia yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Artikkelien kirjoittajat ovat tutkijoita, dosentteja ja professoreita eri yliopistoista. Näin on säilytetty kokonaisuuden moniäänisyys.

Minna Mäkinen

opettajien työn luonnetta ja liian tärkeä jätettäväksi asiantuntijoiden huoleksi.

Opettajankoulutukselle heiteytistä haasteista nousee esiin mm. se, että pedagogisen ja ainedidaktisen tietämyksen lisäksi tarvitaan taloudellista, yhteiskuntatieteellistä, sosiologista, sosiaalipsykologista ja historiallista osaamista. Näitä pitäisi kirjoittajan mukaan sisällyttää niin opettajien peruskuin täydennyskoulutukseenkin. Koulutuksessa tulisi enemmän pohtia, millaisia opettajia tulevai-

suudessa tarvitaan.

Luukkaisen kirja on erittäin tervetullut ravistelemaan osin varmasti paikoilleen jämähtäneitä käsitteitä opettajuudesta ja oppilaitosten johtajuudesta. Se avaa näkemyksiä ja antaa uusia tarkastelukulmia jo käytössä vanhentuneillekin termeille. Kirjaa voi suositella erittäin lämpimästi opettajille, opettajankouluttajille, opetusalan johtajille ja erityisesti opetusharjoittelijoille.

Tuula Asunta, Dosentti, FT, KT

Arkeen ja juhlaan, lounaasta karonkkaan, suolaisen tai makean nälkään ...

Tarjoamme ruoka-, kahvi- ja juhlapalveluja yliopiston alueella. Hyödynnä keittiötämme jouluvalmisteluissasi. Vuodenvaihteen aukioloajoista saat tietoa nettisivuiltamme tai toimipisteistämme.

Toivotamme hauskaa loppuvuotta sekä oikein rauhaista joulun aikaa!

Sonaatin henkilöstö

Tervetuloa

SONAATTI

Tervetuloa

www.sonaatti.fi

JYVÄSKYLÄ

H U M A N
TECHNOLOGY CITY

Hyödynnä kotikenttätetu - järjestä kokous tai kongressi Jyväskylässä

Oletko kiinnostunut kutsumaan alasi ammattilaiset koolle?

Me Jyväskylä Convention Bureaussa autamme sinua kotimaisen tai kansainvälisen kokouksen tai kongressin kutsumisessa Jyväskylään.

Maksuttomia ja puolueettomia palveluitamme ovat:

- Avustaminen kokouksen tai kongressin kutsumisessa
- Kutsukansion toimittaminen
- Avustaminen markkinoinnissa (hakuesite ym. materiaali)
- Tutustumisvierailun järjestäminen
- Kongressin ennakkosuunnittelu

Ota yhteyttä - me autamme sinua tapahtumasi järjestelyissä:

Jyväskylä Convention Bureau
c/o Matkatoimisto Jyväskylään! Oy
puh. 020 748 1841
conventionbureau@jyvaskytaan.com

Lue lisää Jyväskylästä kohtaamispaikkana:
www.jyvaskyla.fi/meetingpoint

Tiesitkö, että tapahtuman järjestäjälle on tarjolla kannusterahaa? Katso lisätiedot netistä.

Laadun oppiminen on monimutkainen ja aikaa vievä prosessi

KL, FM Pirkko Turjanmaan taloustieteiden väitöskirja *Laadun oppiminen pienissä yrityksissä: mallin konstruointi ja kehittäminen* tarkastettiin 14.10. Vastaväittäjiin olivat professori Tauno Kekäle (Vaasan yliopisto) ja dosentti Seija Mahlamäki-Kultanen (Tampereen yliopisto) sekä kustoksena professori Anna-Maija Lämsä.

Epävakaa työura on terveysriski

LL Marja-Liisa Kinnusen psykologian väitöskirja *Allostatic load in relation to psychosocial stressors and health* tarkastettiin 4.11. Vastaväittäjänä oli professori Katri Räikkönen-Talvitie (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Lea Pulkinen.

Kuurot ja huonokuuloiset joutuivat koulutukselliseen marginaaliin

KM Elina Lehtomäen erityispedagogiikan väitöskirja *Pois oppimisyhteiskunnan marginaalista? Koulutuksen merkitys vuosina 1960–1990 opiskeluiden lapsuudesta kuurojen ja huonokuuloisten aikuisten elämäntilanteissa* tarkastettiin 22.10. Vastaväittäjänä oli dosentti Markku Jahnukainen (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Sakari Moberg.

Kvasihyperbolinen metriikka on tärkeä työkalu matematiikan analyysissä

FM Tomi Niemisen matematiikan väitöskirja *Growth of the quasihyperbolic metric and size of the boundary* tarkastettiin 12.11. Vastaväittäjänä oli professori Jose Gonzalez Llorente (Espanja) ja kustoksena professori Pekka Koskela.

Olisiko budjettikurista vientituotteeksi?

KTM Sami Yläoutisen kansantaloustieteen väitöskirja *Development and functioning of fiscal frameworks in the Central and Eastern European Countries* tarkastettiin 27.10. Vastaväittäjänä oli professori Mika Widgrén (Turun kauppakorkeakoulu) ja kustoksena professori Jaakko Pehkonen.

Suomalaisten ihanneikä on usein oma ikä

PsL Virpi Uotisen psykologian väitöskirja *I'm as old as I feel. Subjective age in Finnish adults* tarkastettiin 12.11. Vastaväittäjänä oli professori Stig Berg (Institutet för Gerontologi, Hälsohögskolan, Ruotsi) ja kustoksena emeritusprofessori Isto Ruoppila.

Suomalaisten ja ruotsalaisten bisnes hoituu sähköpostienglannilla

KTM Anne Kankaanrannan soveltavan kielitieteen väitöskirja *"Hej Seppo, could you pls comment on this!" – Internal Email Communication in Lingua Franca English in a Multinational Company* tarkastettiin 29.10. Vastaväittäjänä oli professori Priscilla S. Rogers (Ross School of Business, University of Michigan) ja kustoksena professori Kari Sajavaara.

13.12.2005
Kaupunginkirkko
17.00–18.30.

Seminaarinmäen kauneimmat joululaulut.

Ohjelmassa mm. yhteislaulua, jouluisia sanoja ja musiikkiesityksiä.

Järjestäjänä Jyväskylän yliopiston kulttuuritoimikunta ja musiikin laitos sekä Jyväskylän kaupunki-seurakunta

Väitöksiä

- 2.12. klo 12, S212 (Seminarium). KTM, FM Raili Törmäkankaan taloustieteen väitöskirjan *Perheyrittäjyyden arjen kulttuuri – Kolmen sukupolven saha toimintaa* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä dosentti, FT Jari Ojala ja kustoksena professori Matti Koira-nen.
- 3.12. klo 10 S212 (Seminarium). VTM Elena Moltchanovan tilastotieteen väitöskirjan *Application of Bayesian spatial methods in health and population studies using registry data* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Elja Arjas (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Antti Penttinen.
- 8.12. klo 12, S212 (Seminarium). KTL Paavo Lintulan taloustieteen väitöskirjan *Maakuntalehden toimittajan toimintatila teknis-rationaalissa ajassa* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Iiris Aaltio (Lappeenrannan teknillinen yliopisto) ja emeritusprofessori Pertti Kettunen sekä kustoksena professori Tuomo Takala.
- 9.12. klo 12. S212 (Seminarium) FM Janne Kurjenniemen luonnontieteellisen alan väitöskirjan *A Study of TD-CDMA and WCDMA Radio Network Enhancements* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Riku Jäntti (Vaasan yliopisto) ja kustoksena professori, dosentti Tapani Ristaniemi (Tampereen teknillinen yliopisto).
- 9.12. klo 12, YAA303 (Ylistö). Sari Luostarisen ympäristötieteen väitöskirjan *Anaerobic on-site wastewater treatment at low temperatures* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Sergey Kalyuzhnyi (Moscow State University, Venäjä) ja kustoksena professori Aimo Oikari.
- 10.12., klo 12, S212 (Seminarium). FL Kauko Hihnalan kasvatustieteen (OKL) väitöskirjan *Laskutehtävien suorittamisesta käsitteiden ymmärtämi-*
seen. Peruskoululaisen matemaattisen ajattelun kehittyminen aritmetiikasta algebraan siirryttäessä tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Erkki Pehkonen (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Jouni Viiri.
- 10.12. klo 12, YAA303 (Ylistö). FM Otto Seppälän hydrobiologian alan väitöskirjan *Host Manipulation by Parasites Adaptation to Enhance Transmission* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori John Holmes (Albertan yliopisto, Kanada) ja kustoksena professori Tellervo Valtonen.
- 10.12. klo 12, Villa Rana, Blomstedtin sali. YTM Risto Wallinin valtio-opin väitöskirjan *Yhdistyneet Kansakunnat organisaationa, Kansainvälisten suhteiden uusi retoriikka ja maailman ykseyden organisointi* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä dosentti Pami Aalto (Helsingin yliopisto) ja kustoksena professori Pekka Korhonen.
- 12.12. klo 12 FYS1 (Ylistö). FM Sami Räsänen teoreettisen fysiikan alan väitöskirjan *Hydrodynamical Analysis of Hadron Spectra and Thermal Photon Emission in Ultrarelativistic Heavy Ion Collisions* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Horst Stöcker (Johann Wolfgang Goethe-Universität, Saksa) ja kustoksena professori Vesa Ruuskanen.
- 12.12. klo 12, L303 (Liikunta). Master of Medicine Qingju Wangin liikuntalääketieteen väitöskirjan *Bone growth in pubertal girls – Longitudinal Study on the Association of Sex Hormones, Physical Activity, Body Composition and Muscle Strength with Bone Mass and Geometry* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä on professori Pekka Kannus (Tampereen yliopisto) ja kustoksena professori Sulin Cheng.
- 16.12. klo 14 S212, (Seminarium). FM Immo Hahlomaan matematiikan alan väitöskirjan *Menger curvature and Lipschitz parametrizations in metric spaces* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Juha Kinnunen (Oulun yliopisto) ja kustoksena dosentti Pertti Mattila.
- 17.12. klo 12, Paulaharjunsali (Villa Rana) Maisteri Annekatrin Kaivapalun suomen kielen väitöskirjan *Lähdekieli kielenoppimisen apuna* tarkastustilaisuus. Vastaväittäjänä professori Helena Sulkala (Oulun yliopisto) ja kustoksena professori Maisa Martin.
- 17.12. klo 12, S212, (Seminarium). FM Mika Hujon matematiikan väitöskirjan *On the approximation of stochastic integrals* väitöstilaisuus. Vastaväittäjänä toimii professori Friedrich Hubalek (Aarhusin yliopisto) ja kustoksena professori Stefan Geiss.
- 17.12. klo 12, H320, (Historian laitos). FM Juha Maijalan Suomen historian väitöskirjan *Maaseutuyhteistyön kriisi – 1930-luvun pula ja pakokohutokaupat paikallisena ilmiönä*. Vastaväittäjänä dosentti Matti Lackman ja kustoksena professori Toivo Nygård.

Tapahtumat

- 7.12. klo 16.00 H320 Historica. Kasvatustieteen professori Jorma Kuusisen jäähyväisluento: *Hyvät, huonot ja keskinkertaiset – mitä heistä tuli?*
- 8.12. klo 9.00–16.30 M103. Pää pilvissä, jalat maassa – suomalaista musiikkikoulutusta kehittämässä. Suomalainen musiikkikampus -projektin päätösseminaari.
- 9.–11.12. Versta III Juomatehtaan studio, Vapaudenkatu 25. Tanssimisen äänessä, äänestä ja ääneen -työpaja. Lisätietoja: taidetanssiyhdistys@yahoo.com, 040 823 7558.

Seuraava Tiedonjyvä ilmestyy 13.2.2006. Siihen tulevaa aineistoa pyydetään 17.1.2006 mennessä.

Kahvihuonetta mukavampi vain neukkari

Omaa työhuonetta ei varmaankaan ole tarkoitettu laskettavaksi mielipaikaksi vaikka siinä, tai niissä, olen hyvin viihtynytkin. Toinen valintaan liittyvä ongelma on se, että fysiikan laitos on toiminut kahdessa paikassa. Aiemmassa, Nisulankadulla sijainneessa laitosrakennuksessamme, työskentelin runsaat 20 vuotta, vuodet 1972–1995. Laitos oli loppuvuosina jo varsin nuhjuinen, mutta samalla se oli kodikas.

Erittäin viihtyisä oli kahvihuone. 1980-luvulla, ennen tulosvastuu-aikaa, sinne ilmestyi ainakin talviolympialaisten aikaan televisio.

Noina aikoina luotiin tutkimustyölle pohja, jolta se on nostettu hyvälle kansainväliselle tasolle. Aikaa tuntui silti riittävän sekä työhön että joskus hieman pitempään kahvituntiin.

Tuohon aikaan sanottiin, että jos joku sattui olemaan

Jyväskyläläisistä lukusaleista tuskin yksikään pystyy päihittämään Ylistön kirjaston näköalaa.

yön tunteina töissä ja tunsu olonsa yksinäiseksi, sen voi korjata laittamalla kahvin tippumaan: kun kahvi oli valmista, joku muukin oli jo paikalla.

Kaupungin toiseksi parhaat näköalat

Uusi laitos on ilmeeltään aivan erilainen ja moni on todennut sen varsin viihtyisäksi. Erityisesti lounasaika on aina mieluisa, ainoastaan Vesilinnan ravintola pystyy kilpailemaan näköalasta ravintola Ylistön kanssa.

Toinen vastaava paikka on Ylistön kirjaston lukunurkaus. Varautukaapa sinne joskus auringonlaskun aikoihin loppukevättalvella.

Viihtyisimmäksi paikaksi nimeäisin kuitenkin neuvotteluhuoneemme, jossa voidaan pitää enintään 15 henkilön kokouksia. Kokouksethan ovat yleensä tylsiä, joten viihtyisä paikka on niiden tylsyydelle hyvä vastalääke.

Ilmeisesti neuvotteluhuoneeseen liittyy joitakin miellyttäviä piirteitä, koska olen voittopuolisesti tuntenut siellä pidetyt kokouksetkin siedettäväksi ja usein jopa viihtyisiksi.

Mikä sitten tekee viihtyisän niukasti kalustetusta neulion muotoisesta huoneesta, josta ei ole edes kunnollista näköalaa ulos? Vastaus vaatii hieman laitoksen historian kertausta.

Nisulankadulla laitoksen yhteishenkeä luotiin silloisen neuvotteluhuoneen kuusikulmaisen pöydän ympärillä kokouksissa, joiden osanottajat Juhani Kantele nimesi ryhmän koostumukseen liittyen b-miesten ryhmäksi. Ryhmä, joka on Päivi Törmän ansiosta hieman tasapainottunut, ja jossa ovat edustettuna laitoksen kaikki tutkimusalat, toimii laitoksen johtajalle neuvoa ja tukea antavana keskustelufoorumina.

Laitoksen yhteishengelle ryhmän joskus varsin reippaatkin keskustelut ovat erittäin merkittäviä. Niissä eri tutkimusalojen edustajat oppivat tuntemaan – uskaltaisimpa sanoa sisäistämään – myös toistensa ongelmat, joihin sitten pyritään yhdessä löytämään ratkaisuja. Lopputuloksena on yhteisymmärryksen ja laitoksen viihtyisyyden lisääntyminen ja tokihan tila, jolla on tällainen vaikutus, on viihtyisä.

Neuvotteluhuoneen yhden seinän peittää liitutaulu. Sen ääressä on käyty monet nautinnolliset keskustelut, pohdinnat ja väittelyt tutkimusryhmien usein pitkäksi venähtävien seminaarien yhteydessä. Monesti ainoastaan kahvin kutsu ennen ravintolamme sulkeutumista saa ryhmän poistumaan taulun ääreltä.

Fysiikan laitoksen käytävän varrelta löytyy neuvotteluhuone. Sen taululla on helppo ratkaista monet ongelmat. Fysiikan laitos löytyy Ylistön rinteestä, Jyväsjärveä kiertävän ulkoilureitin läheltä. Mattilanniemestä sinne pääsee kevyen liikenteen siltaa pitkin.

.LT53

